

Özbekistan'da Kadına Yönelik Şiddet Konulu Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz Adlı Kamu Spotu Değerlendirmesi

Aytekin İŞMAN

Prof. Dr., Sakarya University, Communication Faculty,
Communication Design and Media Department,
Sakarya, Turkey,
isman@sakarya.edu.tr

Gulina YUSUPOVA

PhD Student, Sakarya University, Institute of Social Sciences,
Department of Communication Sciences,
Djizak, Uzbekistan,
gulina.yusupova@gmail.com

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 24.04.2023

Kabul: 19.06.2023

Yayın: 30.06.2023

Anahtar

Kelimeler:

Özbekistan, Kadına
Yönelik Şiddet,
Kamu Spotu,
Eleştirel Söylem
Analizi

Kadına yönelik şiddet olgusu, toplumsal yaşamın her alanında görülmektedir. Kadının maddi ve manevi bütünlüğüne ağır zarar veren kadına şiddet olgusu önemli bir sorun teşkil etmesi ile birlikte kadının toplumsal yaşamında aktif rol almasının, sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasının da önüne de set koymaktadır. Toplumsal bilinç düzeyinin artırılması ve farkındalık sağlanması amacıyla tüm gerekçeler göz önüne alınarak, bakanlık tarafından "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları" oluşturulmaktadır. Bu çalışmada Özbekistan'da kadına yönelik şiddet konusunda, güncel sorunlardan birisi olan erken yaşta evlendirilmeyi yansıtan Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz isimli kamu spotu söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bu kamu spotu incelenirken toplumun bilinçlendirilmesi sürecinde yaşanan olası etkilerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz isimli kamu spotunda gerçek hayatta karşılaşılan, kadının şiddet görmesi ve şiddet karşısında düştüğü çaresiz durum sergilenirken beraberinde bu konuya bakanlığın nasıl dahil olduğu, müdahale ettiği yansıtılmaktadır. Bu anlamda spot kapsamı ile güven verici öğeler içermektedir. Kamu spotu içeriği analiz edilirken çocuk gelin konusu ele alınmıştır. Bu bağlamda görsel materyallerle medya bu spotta, toplumu bilinçlendirmek ve kamuoyu oluşturmak işlevi ile karşımıza çıkmaktadır. Toplumun gelenek ve görenekleri arasında yer alan erken yaşta, yetişkinlik çağına gelmemiş kızların evlendirilmesi sonucunda çaresiz ve mağdur kız çocuklarının karşılaştığı sorunlar incelenerek, önüne geçilmesi, bu kapsamda hedeflenmiştir.

Evaluation of the Public Spot on Violence Against Women in Uzbekistan "We Are Not Indifferent to Gender Inequality"

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 24.04.2023

Accepted: 19.06.2023

Published: 30.06.2023

Keywords:

Uzbekistan, Violence
Against Women,
Public Service
Announcement,
Critical Discourse
Analysis

The phenomenon of violence against women is seen in all areas of social life. The phenomenon of violence against women, which severely harms the material and spiritual height of women, poses an important problem, and it also puts an active role in women's social life and the development of their social and economic burden. "National Action Plans for Combating Violence Against Women" are being created by the ministry, in order to attract all the attention in order to provide social awareness, costs and savings. He handles this control with the method of discourse analysis in the public service advertisement named "We Are Not Indifferent to Gender Inequality", which is one of the current problems in violence against women in Uzbekistan, choosing to marry at an early age. While analyzing this public service announcement, it is aimed to reveal the possible results experienced in the social awareness process. In the public service announcement entitled "We Are Not Indifferent to Gender Inequality", real survival, violence against women and the helpless situation in the face of violence are displayed, along with how this ministry is involved and intervened. It contains reassuring elements with comprehensive point coverage. While analyzing the content of the public service announcement, the subject of child bride was discussed. In this context, the use of visual materials and the media in this spot, to raise awareness of the society and to use it, and the sovereignty of conservation. It is aimed to prevent and keep the problems formed against the helpless and victimized girls as a result of the evacuation of the girls at an early age, who have not reached the age of adulthood, which is among the traditions and customs of the society.

Atf/Citation: İşman A.; Yusupova G. (2023). Özbekistan'da Kadına Yönelik Şiddet Konulu Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz Adlı Kamu Spotu Değerlendirmesi, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 7 (1), 61-77.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

Giriş

Genel olarak, aile içinde yaşanan kadına yönelik şiddet, uluslararası ölçekte mücadele konusudur. Toplumun en küçük birimi ailenin korunması amacıyla, başta birleşmiş milletler ve beraberinde hükümetler STK'lar birlikte çalışmaktadır. Bütüncül ve çok yönlü çalışmalar ile kadına yönelik şiddet ile toplumun tüm kesimleri dahil edilerek, mücadele edilmektedir. Disiplinler arası çalışmalar ile toplumsal yapıda farkındalık oluşturma ve sorunu kalıcı, istikrarlı bir şekilde sosyal politikalarla ortadan kaldırmak ancak mücadele ile mümkün olabilecektir.

Daha fazla sayıya hitap edilme, içerik üretilme ve bunu çok sayıda kitlelere ulaştırabilme gücü ile kadına yönelik şiddet konusunda kitle iletişim araçları kilit rol konumundadır. Bu gücün öneminden yola çıkarak, aile şiddet ile mücadele konusunda ortaya çıkan sosyal politikalar çerçevesinde ele alınan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde şiddet, şiddetin kökenleri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, aile içi şiddet konularında kavramsal açılım yer alırken, ikinci bölümde ise kadına yönelik şiddet sorunsalı ve bu konuda üretilen politikalar aktarılmıştır. Üçüncü bölümde kadına yönelik şiddet konusunda devlet ve STK'lar eliyle üretilmiş medya ürünleri içinde Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz adlı kamu spotunun değerlendirilmesi yer almaktadır. Bu değerlendirmede kadına yönelik şiddet konusunun nasıl işlendiği ve hangi kodların öne çıkarıldığı ortaya konulmaktadır.

Çalışmada Özbekistan Cumhuriyeti Gençlik Politikası ve Spor Bakanlığı bünyesindeki Özbekistan Gençlik Birliği teşkilatı tarafından hazırlanan Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz adlı kamu spotu söylem analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Söylem analizi, metinlerdeki söylemleri yeniden üretme, değiştirme, dönüştürme özelliği barındıran bir yöntemdir. Söylemlerin çözümlenmesinde objektivite yoktur, tamamen öznel bir değerlendirme içerir. Her söylem analizi kullanan öznenin aynı konuda-aynı kavram, durum, olay karşısında farklı bakış açıları gelişebilir. Diğer bir ifade ile söylem analizi Van Dijk'e göre, özellikle cümle sınırlarını aşan yapılar ve stratejilerini geliştirmek için uygun bir yöntemdir. Söylemin egemenliğin yeniden üretimine ve bu üretimdeki meydan okumasına odaklanan Van Dijk, egemenlik kavramını, politik, kültürel, sınıf, etnik, ırksal ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikler içerdiğini belirterek, kurumların ve grupların sosyal güçlerini çalıştırmak amacı ile kullandıkları bir yöntem olarak tanımlamaktadır. Sosyal düzende etkili olan, dilin kullanımı, sözlü iletişim ve etkileşim düzeninin mikro seviyesini yansıtmaktadır. Güç egemenlik ve eşitsizlik ise sosyal gruplar arasındaki çözümlenmenin makro seviyesini ele almaktadır. Bu bağlamda eleştirel söylem çözümlenmesi ise makro ve mikro seviyeler arasındaki boşluğun kuramsal köprüsüdür.

Bu kamu spotunun incelenmesinde Van Dijk mikro analiz yöntemi kullanılmıştır. Bunun sebebi ise bu yöntemin sınıfsal, etnik, ırka dayalı, cins temelli vb. bütün toplumsal farkların nasıl söylem içinde farklar ve hiyerarşiler olarak kurulduğunu örneklerle ortaya çıkarmasıdır.

Aynı zamanda çalışmada eleştirel söylem analizi de kullanılmıştır. Kadına yönelik şiddet konulu devlet kamu spotlarında, şiddet gören kadına spottaki bakış açısı ve konunun çözümü açısından iktidarın bakış açısı üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Kadına yönelik şiddetle mücadele konulu bakanlıklar, STK'lar ve üniversitelerin yapmış olduğu görsel ve basılı materyaller taranmış olup, çalışma için görsel materyallerden kamu spotları içerisinden direk tema ve çekici nitelikler barındırması nedeniyle kasti örnekleme metoduyla söz konusu spot analizi yapılmak üzere seçilmiştir.

Şiddetin Tanımı ve Kuramsal Çerçevesi

Şiddet, kişiye ve gruba yönelik kullanılan ve birçok alanda yapılan fiziksel, cinsel, psikolojik, sözel türler barındıran, cebir ve zorlama ile gerçekleştirilen bir eylemdir (Öztüncü ve Ilgaz Büyükbaykal, 2018: 975). Bir kişiye başka kimseler tarafında uygulanabilen şiddet, aynı zamanda bireyden devlet şiddetine kadar uzanabilen geniş bir çerçevede de ele alınabilmektedir. Hatta kişinin kendisi tarafından kendisine de uygulanabilen türleri mevcuttur. Bu nedenle şiddetin tanımı ve sınırlarının belirlenmesi çok zordur (Charlene ve Kimes, 1999: 238).

Hannah Arendt şiddeti Egemenlik-otorite şiddet ilişkisi ve politik süreçler temelinden anlamlandırarak, şiddetin meşruluk arayışlarının politik süreçlerde gerçekleştiğini dile getirmiştir.

Şiddet aynı zamanda keyiflik de içermektedir. Arendt'e göre şiddet savaşları ortaya çıkarır ve savaşların devam etmesinin sebebi, ne insan türünün gizli ölüm istenci, ne bir saldırganlık dürtüsü ne de daha inandırıcı olsa da silahsızlanmanın içerdiği ciddi toplumsal ve iktisadi tehlikeleridir (Arendt, 1996: 8). Ayrıca şiddet keyiflilik ögesi de taşımaktadır. Freud ise şiddetin insan doğasında bulunduğu söylemektedir. Bilinçaltında saldırganlık ve cinsellik dürtüsü vardır. Saldırganlık işinin kendisine yönelirse ona göre mazoşizme diğerlerine yöneliminde ise sadizme neden olmaktadır. İnsan saldırganlık içgüdüsünden Freud'a göre kurtulamaz (Çötök, 2016: 34).

Şiddetin kökeninden bahsederken 'yıkıcılık' üzerinde duran Erich Fromm ise şiddetin gösteriliş biçiminin saldırganlık olduğunu ifade etmektedir. Saldırganlık ona göre 4'e ayrılmaktadır.

- Biyolojik olarak uyarlanabilen
- Yaşama hizmet eden
- Yumuşak saldırganlık
- Biyolojik olarak uyarlanamayan

Biyolojik olarak uyarlanabilen saldırganlık, yaşamsal çıkarlara karşı tehditlere verilen tepkiden oluşmaktadır ve kalıtımsaldır. Kendiliğinden veya kendi kendini artırıcı değil, tepkisel ve savunucu olan saldırganlık tüm hayvanlar ve insanlarda ortak bir şekilde bulunur. Tehdit kaynağını yok etme ve kurutma amacı taşımaktadır (Vodinalı ve Çötök, 2019: 39).

Biyolojik bakımdan uyarlanamayan saldırganlık ise zalimce ve yıkıcıdır. Herhangi bir tehdide karşı savunma değildir. Programlanmamıştır ve sadece insana özgüdür. Toplumsal açıdan yıkıcı olduğu için biyolojik yönden zarar verici bir eylemdir. Öldürme ve zalimlik başlıca dışavurumlarıdır. Herhangi bir amacı yoktur. Haz vericidir. Yalnızca saldırıya uğrayan değil, saldırandan da zarar görmektedir. Zalimce saldırganlık ise bir iç güdü değildir ve insan varoluşunun somut koşullarında yer alan bir gizli güçtür (Fromm, 1993: 237).

Yaşamın tüm alanlarını denetim altında tutan iktidarın şiddetten beslendiğini öne süren Foucault iktidarın dinamik ve belirli ilişkilerin gözetilerek açıklanabileceğinden bahsetmektedir. (Vodinalı ve Çötök, 2019: 40). 18.yy'dan itibaren 'yönetimsel iktidar' kavramının öne çıktığını vurgulayan Foucault, siyasi iktidarın gücünü ve araçlarını doğrudan ve sınırlı bir şekilde uygulamayacağını söylemektedir. Ona göre yönetimsellik ve biyopolitika kavramlarından yola çıkılarak iktidar yaşamın tüm alanlarını, gündelik hayatı ve bedeni belirlemiş ve çerçevelemiştir. İktidar, eğitim sağlık, emniyet, cinsellik, sosyal hizmetler gibi geniş bir alana hitap eden kamu spotları ile insan yaşamının her alanına nüfuz etmiştir (Acar, 2012).

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadın

1960'lardan beri kadının eşitsiz konumlanması hakkında eleştirel bakış açıları mevcuttur. Toplum içerisinde yer alan cinsiyet eşitsizliği, cinsiyet körü politikalar, kadını yokluğu ve haklarının ihlalleri kadın hareketlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Feminizm ve kadına yönelik çalışmalar, erkeklik üzerine incelemeleri ile ilgili yazılar ve bir kitaplık oluştuğu, toplumsal cinsiyet eşitliğini önemseyen bir dil olmuştur. Dildeki farklılıklar, çeşitlilikler, eşitsizlikler sadece cinsiyetler arası değil cinsiyetler içinde de sınıf, cinsellik, etnisite, yaş, engellilik, uyruk, din ve vatandaşlık durumu gibi çeşitliliklerde tartışılmış ve genişletilmiştir. 1960'ların sonuna doğru ise ikinci dalga feminizm çalışmaları ivme kazanmış ve kendini akademik hayata da aktarmıştır. Toplumdaki cinsiyet eşitsizliğine yönelik eleştiriler kadına toplumsal alanda yer açmıştır. Bu sayede sosyal alanda kadın kimlikleri ve deneyimleri ortaya çıkmıştır. Kadının uzun bir süre görünmediği, cinsiyet körü politikalara maruz kalmadığı zamanlarda kadınlar annelik ve aile temelli rollerde anılmıştır. İkinci dalga feminizm sonrasında kadının görünürlüğü mümkün olmuştur (Bora ve Şengül, 2021: 8).

Kadınlık ve erkeklik rollerine vurgu yapan toplumsal cinsiyet, toplumun atfettiği bu rollerin değişmesi adına kültürel yapıyı zorlayan bir kavramdır. Toplumun beklentilerine istinaden, toplumsal cinsiyet bağlamında kadın ve erkek rolleri yeniden üretilmektedir. Kadın ve erkekler arasındaki güç dengesizliğini, ilişkileri anlama, sorgulama ve dönüştürme bağlamından feminist çalışmalar açısından toplumsal eşitsizlik kavramı önemli bir yere sahiptir. Bu kavram ilk

olarak Ann Oakley tarafından Sex, Gender and Society (Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet ve Toplum) isimli kitabıyla ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. Bu kavram eşitsiz cinsiyet yapılanmasını ve bu konuda kültürel değerleri nitelendirse de çoğu zaman 'kadın' kavramıyla eşdeğer görülmüş ve kadın erkek arasındaki farklılık olarak değerlendirilmiştir (Oakley, 1972, aktaran Bora ve Şengül, 2021: 15). Bu durum ise toplumsal eşitsizlik kavramı hakkında kafalarda soru işareti oluşmasına sebep olmuştur.

Connel, toplumsal cinsiyet düzeni kavramı ile toplumsal cinsiyet kuramını birleştirerek, cinsiyet teorisi için beden ve cinsiyet arasındaki ilişki merkezi bir konudur. Cinsiyet ona göre insan bedeninin üreme ve cinsel kapasiteleri üzerine yapılan yorumlardır. Kültürü ve kurumları etkileyen ve şekillendiren kadınlık ve erkeklik bedenleri ve kişiliğidir (Connel, 2005).

Bireylerin cinsiyetleri üzerinden şekillenen toplumsal cinsiyet kalıp yargıları olarak değerlendirilmektedir. Kadın ve erkekler, toplum içerisinde doğumdan itibaren farklı rollerde konumlandırılırken, çocuklar arasında özellikle kız ve oğlan çocuk olmak üzere cinsiyet temelli bir ayrımcılık söz konusudur. Toplumda kız çocukları narin, hassas, içine kapanık olarak değerlendirilirken erkek çocukları ise güçlü, sert, mert ve aktif olarak görülmekte ve daha ziyade bu şekilde olmaları yönünde eğitim verilmektedir. Çocuklar doğduğunda renkler üzerine hayatı şekillenmektedir. Duygusallığı ifade eden pembe kız çocuğunu simgelerken, gücü ifade eden mavi ise erkek çocuğu üzerine konumlandırılmaktadır. Kız çocuklarına Sevgi, Narin, Çiçek gibi isimler koyulurken, erkek çocukların Aslan, Kaya, Yiğit gibi isimler verilerek konumları üzerine vurgu yapılmaktadır. Kadınlar ve erkeklerin tamamen farklı iki cins olduklarının tartışılmaz olduğunu belirten Bora, değişmek bir hikaye olarak duran cinsiyet kalıpları içerisinde yaşamakta olduğumuzu ifade etmektedir (Bora, 2012:12).

Erkek ve kadın olarak kendi kültür kodlarındaki rollerini yerlerine getirirken, sosyal yapı içerisinde kimi zaman hiyerarşik bir yapıda görülmektedir. Bu görünüm temelinde erkek çocukluktan itibaren otoriter bir yapıda, kadın ise onun altında bir konumdadır. Bu motivasyon durumu ise aile içerisinde bu erk algısından dolayı zaman içerisinde şiddet doğmaktadır (Çötök, 2015: 780).

Şiddetin Türleri ve Nedenleri

Aile, işlevi ve yapısı bakımından zamana ve mekana, kültürel yapılara göre değişiklik göstermekte ve farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Akıntürk, 2016: 5). Geniş bir şekilde tanımlamak gerekirse, insanın doğup büyüdüğü, toplum yaşamına hazırlanma sürecini geçirdiği, ilk kez cinsiyet kavramlarını ve rolleri belirli kalıplar şeklinde benimsediği, ekonomik bakımdan özerk olan ve çoğunluk anne baba ve çocuklardan oluşan bir kurumdur (Ayan, 2004: 16). Bu kurum aracılığı ile, kültürel değerler aktarılmakta ve bireylerin topluma uyumları sağlanmakta ve diğer toplumsal gruplar geçiş aile kurumundan başlamaktadır.

Tüm dünya ülkelerinde gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın kadına yönelik şiddet en önemli sosyal problemlerden birisidir. Farklı ülkelerde farklı şekillerde baş gösterse de genel olarak şiddet,

- Fiziksel
- Psikolojik
- Cinsel
- Ekonomik olarak sınıflandırılmaktadır (Altan, 2017: 401).

Kadınlar en fazla fiziksel şiddet ile karşı karşıya kalmaktadır. Fiziksel şiddet kadının bedenine yönelik yapılan zararlı eylemleri içermektedir. Bu şiddet türü psikolojik şiddeti de beraberinde getirmektedir. Psikolojik şiddet kadının özgüvenini ve saygınlığını zedelemektedir. Psikolojik şiddetin kadın üzerindeki etkisi fiziksel şiddet kadar olsa da, fiziksel şiddet kadın üzerinde gözle görülür bir etki bıraktığı için toplumda daha çok ön plana çıkmaktadır. Cinsel şiddet, kadının cinsel ritüeldeki rolünün ona zorla ve baskı ile kendi özgür iradesi dışında kabul

ettirilmesi sonucunda ortaya çıkan şiddettir (TBMM, 2006, aktaran Öztünç, 2017: 42). Yaş sınırı açısından bakıldığında, cinsel şiddete maruz kalanların, diğer şiddet türlerindeki yaş sınırı genişliğine oranla daha fazladır. Medya önünde ise bu şiddet türü daha ön plana çıkmaktadır. Kadına yönelik ekonomik şiddet ise kadının ekonomik yaşamını devam ettirmesini sağlayacak maddi güçten yaptırımlarla yoksun bırakılmasıdır. Ekonomik şiddet, kadının üzerinde baskı ve denetim aracı olarak kullanıldığında diğer şiddet türlerinin de ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Şiddetin uygulandığı mekanlar, gerçekleştirildiği eylemler çok geniş bir çevreye yayıldığı ele alınırca çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Kadın ev içinde yaşadığı şiddetten bahsederken utanma korkma gibi refleksler göstererek, şiddeti saklama eğilimi sergilemektedir. Bir erkek ise tecavüzü eylemi gerçekleştirmek için tepki alabileceğini bildiği, kamusal alanlar dışındaki kullanılmayan arazi, orman gibi özel alan tercih etmektedir. Bir erkek, özel alanında fiziksel şiddet uygularken, restoran gibi kamusal alanda psikolojik şiddet uygulayabilmektedir (Akgül ve Uğurlu, 2021: 132).

Aile İçi Şiddet

Kadına yönelik aile içerisinde yaşanan şiddet, erkeğin kadın üzerinde otorite kurmak istemesi ve cinsiyet politikaları ve erkeğin üstün olduğu düşünce yapısından kaynaklanmaktadır (Korkut Owen, 2008: 7). Ataerkil toplumun en ilkel gösterisi olan aile içi şiddet, tecavüz ve taciz, eş ve çocukların erkeğin malı olmadığı düşüncesi günümüzde yaygın olmasa da halen bu tür uygulamaların devam ettiği görülmektedir (Gittins, 2011: 73). Evrensel olarak ataerkil yapının varlığından kaynaklanan kadına yönelik şiddet, aile içerisinde bu yapılanmadan kaynaklanan, erkeğe kadın üzerinde hakimiyet sağlayan, malı olarak düşündüren, evin ekonomik sorumluluğunu üstlenme zorunluluğu gibi bir takım düşünce ve görevler yüklemektedir. Bu bağlamda kamusal alandaki birçok faaliyet erkekler tarafından yürütülmektedir. Kadın ise erkekten bağımsız bir varlığa sahip olmayan, ikincil ve değersiz konumda rol üstlenmektedir (Özkan, 2017: 541). Kendisine biçilen bu ikincil rolü, kültürel değerler kapsamını kadın benimsemekte ve uygulamaya koymaktadır. Teslimiyetçi bir konuma hapsolüp bu konumda kalmak onun için mecburiyettir (Sarı, 2010: 10).

Aile içi şiddet, toplumsal yapıdan ve onun katmanlarından bağımsız değildir. Aile içi şiddetin temelinde kadın ikincil ve değersiz basamaktadır. Aile temelinde çoğu kez, erkeğin kadın üzerindeki sahip olduğu otoriteye olanak tanıyacak bir yapısal eşitsizlik mevcuttur. Cinsiyet rollerinden dolayı ise kadına düşük bir benlik hissi aktarılmaktadır. Bütün bunların sonucunda kadın erkeğe boyun eğmekte, erkek üstün konumunu sürdürmekte ve aktarmaktadır (Sarı, 2010: 21). Aile içinde şiddete maruz kalan bireylerin, bu koşullar altında yaşama devam etmesi, ancak toplumsal olgularla anlatılabilmektedir. Çok sayıda kadın, çocuk sahibi olma, dini inanç, toplum baskısı, duygusal ve ekonomik bağıllık, ekonomik yetersizlik, şiddet uygulayanın tehditleri gibi sebeplerle içinde bulunduğu durumla özdeşleşip, yaşamaya devam etmektedir (Korkut Owen, 2008: 33).

Genel kapsamda açıklama yapmak gerekirse, aile içinde kadına yönelik şiddet, cinsiyet temelli, kadın üzerinde baskı ve üstünlük kurmayı hedefleyen tehdit, zorlama, kontrol içeren, fiziksel, cinsel, ekonomik, sözlü ve psikolojik baskı kuran eylemlerdir (Bölükbaşı, 2015: 73).

Kadına Yönelik Şiddet ve Yasal Uyarlamalar

Kadına yönelik şiddet, doğum öncesinde, doğumla birlikte başlamaktadır (Sarı, 2010). Doğacak olan kız çocuğu ise, aile içerisinde hoş karşılanmaz, onunla ilgili eğitim planları yapılmaz, doğduktan sonra okula gönderilmez, fiziksel ve cinsel saldırılara maruz kalabilir, zorla evlendirilebilir. Kadın ise erkek çocuğu doğurmadığı için aşağılanmalara maruz kalarak,

evlilik içi tecavüz, ailede ve diğer sosyal hayatında şiddet tehdidi görebilmekte, namus cinayetine kurban edilebilmektedir. Bunlarla birlikte kadının çalışma hayatına girişi engellenerek ya da düşük ücret verilerek, ekonomik özgürlükten uzaklaştırılmaktadır. İş hayatında ise kadın, erkeklerden daha alt pozisyonlarda çalıştırılmaktadır. Evin içerisinde emekleri görülmemekte ve insan ticareti gibi pek çok şiddet şekilleriyle karşılaşmaktadırlar (Ökan, 2017: 537).

İnsan hakkı ihlali olarak görülen kadına yönelik şiddet, uluslararası hukukta da yerini almıştır. Devletlerin insan haklarına yönelik müdahaleleri ile ilgilenen uluslararası hukuk, devletlerin özel alan dokunulmazlığı ilkesi nedeniyle çoğu zaman müdahale etmekten kaçındığı için kadına yönelik şiddet en zor önlenilebilir şiddet olarak bizi karşılamaktadır. İnsan hakkı ihlali olarak ortaya çıkan eksikliği gidermek ve şiddeti önlemek amacıyla 'Kadınların ve Kız çocuklarının İnsan hakları ihlali' terimi çıkarılmıştır (Uygur ve Çağlar Gürgey, 2014: 11)

Yönelim aracı ne olursa olsun sosyal ve psikolojik bağlamda bakıldığında şiddet, bir iktidar gösterisidir. Uluslararası ölçekte şiddet türleri kabul edilmiş olup, herhangi bir karşılaşılması durumunda yaptırımlar uygulanmaya başlamıştır. Literatürde; fiziksel şiddet, vurma, kurma, dövme, kavga etme, cinsel şiddet, taciz, tecavüz, ensest, zorla evlendirme, ekonomik şiddet, zorla çalıştırma, çalışmasını engelleme, malını izinsiz kullanma, parasız bırakma, sözlü ve duygusal şiddet ise, aşağılama, hakaret, dalga geçme kişisel gelişiminin önüne geçme, çevresi ile ilişkisini kısıtlama olarak tanımlanmaktadır (Karal ve Aydemir, 2012: 22, aktaran Vodinalı ve Çötök, 2019: 40).

Uluslararası alanda kadına yönelik şiddetle ilgili çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Mevzuatları ve maddeleri şu şekilde sıralayabiliriz. Kadına yönelik şiddet tanımları uluslararası metinlerde yer almaktadır. Kadına yönelik şiddet konusunda öncü olan ve kendinden sonraki metinlerde de yer alan 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Tarafından kabul edilen 'Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetin Yok edilmesi Bildirgesi'dir. Bu bildirme kapsamında kadına yönelik şiddet kamusal ve özel yaşam alanlarında ortaya çıkan, fiziksel, cinsel, psikolojik zarar veren her türlü eylem, tehdit zorlama, keyfi anlamada özgürlük kısıtlama olarak tanımlanmıştır (Özkan, 2017: 538). 4. Dünya Kadın Konferansı 1995 yılında yapılmıştır. Bu konferansta kabul edilen Pekin Deklarasyonu Eylem Planı ve 2000 yılında hazırlanan Pekin +5 Siyasi deklarasyonu ve sonuç belgesinde kadına yönelik şiddete yer verilmiş ve bu bağlamda aynı şiddet biçimleri kadına yönelik şiddet olarak değerlendirilmiştir. Zorla evlendirme ve namus suçları ilk kez bu bildirmede Birleşmiş Milletler belgesine kaydedilmiş ve bu fiiller şiddet olarak değerlendirilmiştir (Özkan, 2017: 539).

Kadına yönelik şiddetin önlenilmesi adına hükümetlerin gerekli düzenlemeler yapması ön görülmüştür (Özdamar, 2012: 707). 2002 tarihli 5 no:lu tavsiye kararı Avrupa konseyi Bakanlar Kurulu Tarafından oluşturulmuştur. Bu karar esas alınarak düzenlenen (Demirkır Ünlü, 2013:27) ve 2011 yılında Avrupa konseyi tarafından kabul edilen Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) de toplumsal cinsiyet ayrımcılığından dolayı kadına yönelik şiddetin ortaya çıktığı görüşündedir. Kadını, kadına yönelik şiddetten dolayı ikincil konumda yer almakta olduğu vurgulanmaktadır (Özkan, 2017: 539). Sözleşme'nin 3. maddesi olan tanımlar maddesinde, "kadına yönelik şiddet" ve "aile içi şiddet" kavramları için diğer uluslararası metinlerle benzer tanımlar getirilirken "kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet" kavramı ise, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet biçimi olarak ifade edilmiştir (Arslan Öncü, 2012: 46). Kadına yönelik şiddet bu sözleşme kapsamında insan hakkı ihlali ve bir ayrımcılık biçimidir (Kuyucu, 2014: 95).

Singapur'da 2022 yılında "Singapur Aile Yılı" olarak adlandırıldı ve 2025- "A Singapore Made For Families 2025" (A Singapore Made For Families 2025) ulusal programı kabul edildi. Bu Ulusal programa göre, "Ailelerin güvenliğini sağlama" yönü tanımlanmıştır. Şiddet ve cinsel tacize karşı ulusal bir yardım hattı '1800-777-0000' kurulmuştur (Alimov, 2023: 438). 2023 yılında, aile içi şiddete karşı yasal koruma sisteminin güçlendirilmesi, istismarcılar için hesap verebilirlik ve rehabilitasyon sisteminin iyileştirilmesi belirlenmiştir. Ülke çapında farklı yönlerde 48 aile hizmet merkezi, aile içi şiddet için 2 özel merkez (Alimov, 2023: 440).

Özbekistan'da Kadına Yönelik Şiddet Odaklı Yasal Uyarlamalar

Şiddet türleri genel geçer kabul görmektedir. Şiddet göstermek ise cinsiyetçilik ve güç temelinde gerçekleşmektedir. Sertlik, haşinlik, geleneksel erkek değerleridir ve kadına yönelik şiddet ile doğrudan ilişkilidir. Feminist teorisyenler şiddetin temel nedeni olarak erkek egemenliğini görmektedirler. Şiddetin önlenmesine şiddet olgusunun çeşitli kuramlara göre açıklanması yardımcı olmaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için Özbekistan'da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2016 yılından beri 'Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları' hazırlamaktadır. Bakanlık bağlı müdürlük tarafından yazısı ve görsel materyaller hazırlanarak kamu ile paylaşılmaktadır. Alo 1246 telefonundan şiddete maruz kalanlar ve engelli kadın ve çocuklar ulaşmakta ve destek almaktadır (Qosimova ve Alimova, 2022: 67).

Özbekistan'da da kadına yönelik şiddetin engellenebilmesi için bugüne kadar pek çok çalışma yapılmış ve ilerleme kaydedilmiştir. Son dönemlerde kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve her yönden eşit haklar çerçevesinde akademisyenler, siyasetçiler ve aktivistler söylemleri ile farkındalık yaratmışlardır. Dünyada 155 ülkede aile içi şiddetle ilgili yasalar çıkarılmıştır. Özellikle 2 Eylül 2019'da Özbekistan'da 'kadın ve erkek için eşit hak ve fırsatların güvence altına alınmasına ilişkin' ve 'kadınların baskı ve şiddetten korunmasına ilişkin' kanun kabul edildi. Bu kanunlara göre 'toplumda kadına yönelik taciz ve şiddete karşı hoşgörüsüzlük ortamı oluşturmak, kadının hak, özgürlük ve hukuki menfaatlerinin taciz ve şiddetten korunmasını sağlamak, toplumda hukuk bilincini ve hukuk kültürünü geliştirmek, hukuka uygunluğu güçlendirmek' kadınların baskı ve şiddetten korunması alanında devlet politikasının ana yönlerinden biri olarak belirlenmektedir. Bu iki kanun, içişleri organlarının çalışanları tarafından doğrudan kadınların ve onların hak ve menfaatlerinin korunmasını amaçladığı için özellikle dikkate değerdir (Qosimova ve Alimova, 2022: 58). Ayrıca kadınların taciz ve şiddetten korunmasına ilişkin mevzuat, bu Kanun ve diğer kanuni düzenlemelerden oluşmaktadır. Özbekistan Cumhuriyeti'nin uluslararası bir antlaşması kapsamında, kadınların taciz ve şiddetten korunmasına ilişkin Özbekistan Cumhuriyeti mevzuatında belirtilenlerden başka kurallar koyulursa, uluslararası antlaşmanın kuralları uygulanacaktır.

Özbekistan'da 6 Nisan 2023 tarihinde Özbekistan Senatosu, çocukların ve kadınların şiddetten korunmasına ilişkin yasayı onayladı. Senatörler, Özbekistan mevzuatında çocukların ve kadınların şiddetten korunmasını güçlendiren değişiklikleri kabul etmişlerdir. Aile içi şiddet suç sayılacak, taciz ve zulüm sorumluluğu tesis edilecek ve cinsel şiddet uygulayanlar şartlı tahliye ve hafifletici sebeplere tabi tutulamayacaktır (Sultonova, 2022: 921). Yasa, aile içi (aile içi) şiddet, yani eşe, veya eski eşe, tek bir hane temelinde birlikte yaşayan bir çocuğa veya bir aileye sahip bir kişiye karşı işlenen şiddet için uygun idari ve cezai sorumluluk önlemlerini belirlemektedir.

Reşit olmayanlara yönelik olanlar da dahil olmak üzere cinsel şiddet uygulayan kişilere, cezadan erken şartlı salıverilme veya cezanın daha hafif bir ceza ile değiştirilmesi sağlanamaz. Aksi takdirde bu tür suçların cezaları giderek ağırlaştırılacaktır. Ayrıca yeni kanuna göre

kadınların taciz ve zulme uğramasından ve ayrıca ebeveynlerin reşit olmayan çocukları için bir vasi atama yükümlülüklerini yerine getirmemelerinden ve zulüm görmelerinden sorumluluk tesis edilmiştir. Mevcut mevzuata göre, sanığın mağdurun yaşını bilmesi, tecavüz ve cinsel bir ihtiyacın doğal olmayan bir biçimde (sözde bilme) zorla tatmin edilmesi gibi suçları nitelendirme kriterlerinden biridir (Kun. Uz, 2023). Şimdi bu kural kaldırılmıştır, yani sanığın mağdurun yaşını bilmemesi onu sorumluluktan kurtarmaz. Değişiklikler aynı zamanda reşit olmayanlara karşı cinsel şiddet uygulayan kişilerin çocuklarla çalışmasını yasaklamaktadır. Bu tür suçları işleyen kişilerin bir listesi de tutulacaktır.

Geçen günlerde, reşit olmayan kızlara yönelik birkaç cinsel şiddet vakası aynı anda ortaya çıktı: Harez m bölgesinde, bir aile yetimhanesinin öğrencileri yetkililerle cinsel ilişkiye girmeye zorlandı, Kaşkaderya'da bir üvey baba 13 yaşındaki bir çocuğa tecavüz etti. Çocuk, daha sonra hamile kaldı ve kürtaj oldu. Ayrıca Harez m'de de 11 kişinin 15 yaşındaki bir kıza tecavüz ettiğinden şüpheleniliyor (Nurullox, 2023). Bu yasal kanunun kabul edilmesine bir nevi yakın tarihte yaşanan ve gündem konusu olan yetişkin olmayan çocuklara yapılan cinsel şiddet ve tecavüz olayları neden olmuştur.

Özbekistan'da Kadına Yönelik Şiddet Konulu Medya Çalışmaları

Görsel Materyaller: Kamu Spotları

Kadına yönelik şiddet her geçen gün daha sık duyulmaktadır ve bu kapsamda gerekli ve etkili önlemlerin alınması gerektiği aşikardır (Altıparmak, 2015:450). Özbekistan'da istismar edilen ve şiddet gören kadınlar ile bazı kuruluşlar doğrudan veya dolaylı olarak iletişim kurmakta ve çalışmaktadır. Kamuoyunu ilgilendiren konular kâr amacı güdülmeksizin mesajlar, radyo ve televizyon kanalı aracılığıyla, kamu kurumları tarafından kamu hizmeti olarak, kamu yararı açısından, halka yönelik duyurular yapılmaktadır. Özel çıkarlar gözetilmeden, siyasal bakımdan tarafsız olunmalıdır (Balta, 2012).

Kamu yararı ilkesi ile kurgulanan kamu spotları, sosyal sorunlar önceliğinde hazırlanmaktadır. Örnek vermek gerekirse, çevre kirliliği, küresel ısınma, trafik kuralları, aile planlaması organ bağıışı, kadına yönelik şiddet, madde bağıımlılığı, kız çocuklarının okutulması gibi sosyal sorunlar içeriğinde yer almaktadır. Bu tür içerikler ile kitleyi ikna etmeli, yönlendirmeli ve bilgilendirmelidir. Kamu spotları genel olarak, kamu ve sivil toplum kuruluşları olarak tanınan vakıf ve dernekler gibi gönüllü çalışmayı hedef alan kurumlarca hazırlanmaktadır (Akova, 2017:17)

Özbekistan Cumhuriyeti Aile ve Kadın Komitesi, sivil toplum örgütleri, belediyeler ve çeşitli medya kuruluşları kitapçık, broşür, afiş, gibi pek çok bilgilendirici doküman hazırlanmaktadır. Kadına şiddet konulu birçok kamu spotu arşivlerde yer almaktadır. Sosyal reklam, belgesel, röportaj, özgün ve kısa filmler, haber yayını gibi içerikler örnek olarak verilebilmektedir. Bu çalışma sadece kadına yönelik şiddeti önlemeyi ve noktalamayı amaçlayan görsel arşivler ve bu kapsamda yayınlanan kamu spotu ve sosyal reklam içermektedir. Toplum içerisinde uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirme yapan kamu spotları, uyarı ve öneri niteliğindedir (Bütün, Selçuk, Akandal, ve Gülseçen, 2018: 274). Günümüzde internet ağı sayesinde kamu spotları sosyal medyada paylaşılarak, daha çok kitleye ulaşmaktadır. Toplumsal farkındalığın gelişmesi adına önemlidir (Yetişer, 2021: 67). Özbekistan'da kamu spotları içeriğiyle hazırlanan bazı çalışmalara aşağıda örnek verilmiştir.

Filmin adı: 'Kadına Yönelik Şiddete Karşıyız'

Konusu: Taşkent Devlet Hukuk Üniversitesi öğrencileri tarafından hazırlanmış olan

filmin konusu, toplumda susturulmakta, hakları çiğnenmekte olan, taciz, tecavüz ve şiddete maruz kalan kadının kendisinin suçlu olduğu bakış açısı ile bastırılmaları, kadının kendilerine yönelik yapılmakta olan şiddetlere karşı sessiz kalmalarıdır.

Yapım Yılı: 2020

Süre: 2 dakika 12 saniye

Filmin adı: 'Saklama! Şiddet bir sır olmamalı' kamu spotu

Konusu: Özbekistan'daki Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanmıştır. Toplumdaki şiddete maruz kalan kadınların yüzü morarmış olsa dahi, düştüm ama kocam çok iyi biri, kaynanam ile aramız gayet iyi, evde hiçbir sorun yok, kocam alkol kullanmaz, eşim beni seviyor tarzı diyaloglarla şiddeti örtbas etmek isteyen kadınlar konusunu ele almıştır. Onlara susmamayı, yapılan şiddete sessiz kalmamayı ve şiddetin sır olarak, saklanacak bir durum olmadığını eleştirmektedir.

Yapım yılı: 2021

Süre: 1 dakika 10 saniye

Filmin adı: 'Biz Şiddete Karşıyız' konulu kamu spotu

Konusu: Hazırlanan kamu spotunda toplumdaki psikolojik, fiziksel, duygusal ve cinsel şiddetin türleri, aile içi şiddet, çocuğa yönelik yapılan şiddet konuları farklı resimler ile derlenerek sunulmuştur.

Yapım yılı: 2022

Süre: 1 dakika 3 saniye

Filmin adı: 'Biz Özbekistanlı Psikologlar Şiddete Karşıyız'

Konusu: Özbekistan Psikologlar Derneği tarafından hazırlanan bu filmin konusu daha çok şiddetin türlerini ele almıştır. Bu kamu spotunda farklı şiddeti yansıtan karikatür resimler ve altında şiddet içeren ve bu şiddete karşı olduklarını ifade eden cümleler yer almaktadır.

Yapım yılı: 2021

Süre: 1 dakika 34 saniye

Bunun yanı sıra Özbekistan'da televizyon kanallarında kadına yönelik şiddet veya genel olarak şiddeti konu alan programlar ve özel röportajlar, anket çalışmaları hakkında bilgilendirici haberler de sunulmaktadır. Devlet kurumları, özel veya vakıf ve dernekler tarafından da farkındalık ve kamuoyu oluşturmak amaçlı kadına yönelik şiddete karşıyız konusunda broşür, afiş, kitapçıklar, anket çalışmaları yapılmaktadır. Bu tür araştırmalar bakanlıklar, komiteler, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile birlikte iş birliği halinde yapılmaktadır. Bu araştırmada da Özbekistan Cumhuriyeti Gençlik Politikası ve Spor Bakanlığı bünyesindeki Özbekistan Gençlik Birliği teşkilatı tarafından kadına yönelik şiddet temasında hazırlanmış olan 'Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz' adlı kamu spotu eleştirel söylem analizi kapsamında analizi yapılmıştır.

'Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz' Adlı Kamu Spotu Analizi

Konusu: Bu kamu spotu Özbekistan Cumhuriyeti Gençlik Politikası ve Spor Bakanlığı bünyesindeki Özbekistan Gençlik Birliği teşkilatı tarafından hazırlanmış olup, Özbekistan'daki cinsiyet eşitsizliği, kadın haklarının ihmal edilmesi, kız çocuklarının okumasının engellenmesi

ve çocuk gelin konularını ele almıştır. *Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz* kamu spotu hem dünyada hem de Özbekistan toplumunda en yaralı temalardan biri olan kadına şiddet konusunu ele alarak Özbekistan'da Gençlik festivalinde izletilerek hem gençler hem de toplum arasında ses getirmiş ve farkındalık ve kamuoyu oluşturmada etkin rol oynamıştır.

Yapım Yılı: 2020

Süre: 2 dakika 30 saniye

Görüntüde ilk olarak bebeğin eli görülmektedir. Dış seste ise eş zamanlı olarak baba: 'Yine kız mı' ifadesi duyulmaktadır. Ardından üstünde 7 numaralı mum olan doğum günü pastası ve dış ses olarak anne: 'Büyük bir kız ol!' ifadesi yankılanmaktadır. Gri bir görünüm düzleminde birçok cansız manken görünmekte ve dış ses ile eş zamanlı olarak 'Ben Munira, ben Zilola, ben Madina, ben Iroda' ifadeleri ile birlikte kızların adları söylenmektedir ve her isim seslendirilğinde bir manken ışık ile aydınlatılmaktadır. Ardından canlı olarak genç kız gösterilmekte ve kız 'Benim adım Oğuloy, 17 yaşındayım. Hayalim üniversitede okumak' diyerek, kameraya doğru bakıp kendini tanıtmaktadır. Bir sonraki görünüm düzleminde ekmeğin ikiye bölündüğü görünmekte ve dış sesin 'Kızım evleneceksin!' ifadesi eşliğinde masaya tek taş yüzük konulmaktadır.

Görünüm düzleminde Oğuloy gösterilmektedir. Onun başına duvak takılmakta olup Oğulay'ın yüzünde şaşkınlık ifadesi görülmektedir. Ardından Oğulay'a makyaj yapılmakta, gözleri, dudakları ve kaşları boyanmaktadır. Boynuna gerdanlık, başına da taç takılmaktadır. Bu görüntüler eşliğinde ise dış ses olarak Oğuloy: 'Henüz yetişkin değilim'. Anne: 'Damadın evinde yetişkin olacaksın'. Oğuloy: 'Ben daha üniversitede okumak istiyorum'. Anne: 'Damadın kendisi seni okutacakmış'. Oğuloy: 'Ben daha evliliğe hazır değilim'. Anne: 'Neden anlamıyorsun. Damadın ailesi çok iyi. Eğer şimdi onunla evlenmezsen daha sonra böyle bir eş bulamazsın' Oğulay ve anne arasında bir diyalog konuşması geçmektedir.

Bir sonraki görüntüde beyaz ve taşla kaplanan gelin ayakkabısı ve gelin çiçeği görüntülenmektedir. Dış ses eş zamanlı olarak 'Eğer şimdi evlenmezsen evde kalırsın' ifadesi söylemektedir. Ardından yine Oğulay'a beyaz gelin eldiveni takılmakta, yüzüne allık sürülmekte ve son olarak da duvakla yüzü kapatılmaktadır. Bu sırada dış ses Oğuloy: 'Ama benim hayallerim var', kaynana: 'Gelini kendimiz okutacağız', 'Evlenmek bu mutluluktur', 'Kadın kocası ile kadındır' ve nine: 'Düğününü görmek için sabırsızlanıyorum yavrum', 'Seni sadece bu yiğit mutlu edecektir' tarzında farklı ses tonlarıyla insanlar tarafından söylenen ifadeler duyulmaktadır. Sonraki görüntüde ise Oğulay siyah kıyafetle otları sararmış ve yaprağı dökülmüş ağaçların arasında yürürken gösterilmektedir. Yine ardından başında beyaz duvak ve arkasında asılmış el yapımı kilim, Oğuloy'un iki tarafında ise beyaz işlemeli sandık görülmektedir. Oğuloy kameraya siyah kıyafetler ile mutsuz bir şekilde bakmaktadır. Buna eş zamanlı olarak dış ses anne: 'Mutlu evlilik diliyorum kızım', baba: 'Mutluluklar dilerim kızım' cümlesi söylenmektedir.

Sonraki görüntü düzleminde Oğuloy üstünde kaftan ve önünde kırmızı yorgan ile gösterilmektedir. Ardından Oğuloy semaver ve yanında büyük yemek kazanı ile yansıtılmaktadır. Görüntü ile birlikte dış ses kaynana: 'Gelin yemek hazır mı?', koca: 'Başını ört!', kaynana: 'Gelin çay getir!' ifadeleri duyulmaktadır. Yine görüntü düzleminde Oğuloy siyah kıyafetle ağaçlar arasında hızlı yürümeye başlamıştır. Buna eş zamanlı olarak dış seste koca: 'Çorabım nerede?' diye bağırılmaktadır. Oğuloy yine mutfakta semaver ve kazan ile, ardından hızlıca ağaçlar arasında yürürken, ardından yine üstünde kaftan ve önünde üst üste konulmuş iki tane yorgan ile, yine mutfakta sağa sola bakarken ve ardından siyah elbise ile ağaçlar arasında koşarken görüntülenmektedir. Bu sırada dış seste kaynana: 'Kadına okumak ne için lazım. Nasılsa evde oturacaktır. Daha gençken çocuk yapmak lazım', koca: 'Kaşını

aldırma!’, kaynana: ‘Kadının yeri mutfakta!’, koca: ‘Makyaj yapmayacaksın.’ ifadeleri söylenmektedir. Oğuloy’un önünde üçüncü yorgan eklenmiş şekilde durmaktadır, o yine mutfakta, ardından daha hızlı bir şekilde koşmakta olduğu görüntüler yansıtılmaktadır. Buna dış ses kaynana: ‘Kadın kocasının hizmetini yapması lazım.’, koca: ‘Saçını niye kestin?’, kaynana: ‘Gelin çocuğuna bak. Erkeğin kalbine giden yol midesinden geçer.’, koca: ‘Seni hiçbir zaman sevmedim.’ ifadeleri sıra ile kaynana ve koca konuşmaları şeklinde duyulmaktadır.

Oğuloy çok hızlı bir şekilde koşmaktadır. Ardından onun ekranda çaresiz bakan yüzü, onun ardından ise Oğuloy’un salıncakta tek başına sallanan halde ve yine hızlı bir şekilde arkasına baka baka koşarak kaçmakta olan hali ve kırmızı yer yatağında tek başına yatmış vaziyette görüntülenmektedir. Buna eş zamanlı olarak müzik ve Oğuloy’un: ‘Ben de kadın mıyım?’ ifadesi duyulmaktadır. Artık Oğuloy koşabildiği kadar hızlı koşmaktadır, bir sonraki görüntüde ise Oğuloy’un gözü morarmış olarak görüntülenmektedir. Ardından üst üste koyulmuş olan kırmızı yorganlardan dolayı Oğuloy’un yüzü kapatılmıştır ve Oğuloy artık yorgun bir şekilde yürümeye başladığı görüntülenmektedir. Eş zamanlı olarak dış seste anne: ‘Kadının canı kırktadır.’, Oğuloy: ‘Anne sizin bahsettiğiniz mutluluk bu mu?’, anne: ‘Dayan kızım dayan!’ şeklinde Oğuloy’un annesi ile olan diyalogu duyulmaktadır. Sonraki görüntü düzleminde Oğuloy yorgun olarak adım atarken yere düşmekte ve orada kalmaktadır. Oğuloy’un yerde yatmış hali kuş bakışı ile tepeden izlenmektedir. Onun ardından ise ekrana ‘Beni de duy!’ yazısı çıkmaktadır. Dış ses olarak ise anne: ‘Kızım doğum gününe nasıl bir hediye istiyorsun?’, Oğuloy: ‘Vaad edilen mutluluğu istiyorum!’ ifadesi duyulmaktadır. Kamu spotu görüntülerinde dış sesle birlikte baştan sona kadar dram müziği de eşlik etmektedir.

Spottaki Söylemler

Dış ses - Baba	Yine kız mı?
Dış ses - Anne	Büyük bir kız ol!
Dış ses	Ben Munira, ben Zilola, ben Madina, ben Iroda
Dış ses - Oğuloy	Benim adım Oğuloy, 17 yaşındayım. Hayalim üniversitede okumak.
Dış ses - Anne	Kızım evleneceksin!
Dış ses - Oğuloy	Henüz yetişkin değilim.
Dış ses - Anne	Damadın evinde yetişkin olacaksın.
Dış ses - Oğuloy	Ben daha üniversitede okumak istiyorum.
Dış ses - Anne	Damadın kendisi seni okutacakmış.
Dış ses - Oğuloy	Ben daha evliliğe hazır değilim.
Dış ses - Anne	Neden anlamıyorsun. Damadın ailesi çok iyi. Eğer şimdi onunla evlenmezsen daha sonra böyle bir eş bulamazsın.
Dış ses - Teyze	Eğer şimdi evlenmezsen evde kalırsın.
Dış ses - Oğuloy	Ama benim hayallerim var.
Dış ses - Kaynana	Gelinni kendimiz okutacağız.
Dış ses	Evlenmek bu mutluluktur.
Dış ses	Kadın kocası ile kadındır.
Dış ses - Nine	Düğününü görmek için sabırsızlanıyorum yavrum.
Dış ses	Seni sadece bu yiğit mutlu edecektir.
Dış ses - Anne	Mutlu evlilik diliyorum kızım.
Dış ses - Baba	Mutluluklar dilerim kızım.
Dış ses - Kaynana	Gelin yemek hazır mı?
Dış ses - Koca	Başını ört!
Dış ses - Kaynana	Gelin çay getir!
Dış ses - Koca	Çorabım nerede?
Dış ses - Kaynana	Kadına okumak ne için lazım. Nasılsa evde oturacaktır. Daha gençken çocuk yapmak lazım.

Dış ses - Koca	Kaşını aldırma!
Dış ses	Kadının yeri mutfakta!
Dış ses - Koca	Makyaj yapmayacaksın.
Dış ses	Kadın kocasının hizmetini yapması lazım.
Dış ses - Koca	Saçını niye kestini?
Dış ses – Kaynan	Gelin çocuğuna bak. Erkeğin kalbine yol midesinden geçer.
Dış ses - Koca	Seni hiç bir zaman sevmedim.
Dış ses - Oğuloy	Ben de kadın mıyım?
Dış ses - Anne	Kadının canı kırktadır.
Dış ses – Oğuloy	Anne sizin bahsettiğiniz mutluluk bu mu?
Dış ses - Anne	Dayan kızım dayan!
Dış ses - Anne	Kızım doğum gününe nasıl bir hediye istiyorsun?
Dış ses - Oğuloy	Vaad edilen mutluluğu istiyorum!

Seçilmiş Cümleler ve Anlamları

Seçilmiş Kelime	Kastedilen Anlam
Yine kız mı?	Kız çocuğu istememek, erkek çocuk sahibi olmak istemek.
Benim adım Oğuloy, 17 yaşındayım.	Kız çocuğuna Oğuloy 'erkek çocuk' anlamını ifade eden ad verilmiştir. Ayrıca kız daha yetişkin yaşta değildir.
Kızım evleneceksin!	Ailede anne babaların kızlarını isteklerine karşı baskı ile zorla evlendirmesi.
Damadın evinde yetişkin olacaksın.	Evlenme yaşında olmamasına karşın, anneler tarafından kızlarına söylenen geleneksel ve kalıplaşmış bir cümle.
Neden anlamıyorsun. Damadın ailesi çok iyi. Eğer şimdi onunla evlenmezsen daha sonra böyle bir eş bulamazsın.	Ailelerin zengin, durumu iyi olan veya ünlü aileler ile dünür olma arzusu uğruna kızlarını evliliğe ikna etme yöntemi.
Eğer şimdi evlenmezsen evde kalırsın.	Anne baba baskısı yanında yine akrabalarından teyze ve hala baskısı ve tehdidi.
Gelinni kendimiz okutacağız.	Düğün öncesi verilmiş olan yalan vaatler.
Kadın kocası ile kadındır.	Kadına erkek üzerinden tanımlanan kimlik.
Düğününü görmek için sabırsızlanıyorum yavrum.	Yaşlı aile üyeleri tarafından 'Artık yaşlandım ölmeden önce senin düğününü görmek istiyorum' gibi yapılan psikolojik baskılar.
Seni sadece bu yiğit mutlu edecektir.	Erkeğin yüceltilmesi ve mutluluğu sadece evliliğe ve erkeğe bağlı olarak tanımlanması.
Mutlu evlilik diliyorum kızım. Mutluluklar dilerim kızım.	Anne ve babanın kızının evlenmesi için yaptığı baskıdan sonra kızına mutluluk dilemesi ve vaat etmesi.
Gelin yemek hazır mı?	Gelinin aşçı olarak görülmesi.
Başını ört!	Kocasından tarafından psikolojik şiddetin uygulanması.
Gelin çay getir!	Hizmetçi olarak görülmesi ve davranılması.
Çorabım nerede?	Erkeklerin toplumdaki genel olarak konumu.
Kadına okumak ne için lazım. Nasılsa evde oturacaktır. Daha gençken çocuk yapmak lazım.	Evlilik öncesi vaat edilmiş yalan ve aynı zamanda kadının ev hanımı ve çocuk doğuran konumunda görülmesi.
Kaşını aldırma. Makyaj yapmayacaksın. Saçını niye kestini?	Erkeğin kadının üstünden tamamen kontrol etmesi ve kadının özgür iradesine karşı müdahale etmesi.

Kadının yeri mutfakta! Kadın kocasının hizmetini yapması lazım.	Toplum tarafından kadına yüklenen roller ve kimlikler.
Gelin çocuğuna bak. Erkeğin kalbine yol midesinden geçer.	Gelinin evin tüm işlerine bakması ve aynı zamanda erkeğin gönlünü almaya çalışması gerektiği ifade edilmiştir.
Seni hiç bir zaman sevmedim.	Kadının yaptığı tüm hizmet, çaba ve emeğe rağmen erkeğin kadına karşı sevgi beslemeyişi.
Ben de kadın mıyım?	Şiddet gören ve sevgisiz kalan kadınların ruh hali.
Kadının canı kırktadır.	Kadın çok dayanıklı ve güçlü birdir.
Dayan kızım dayan!	Toplumda ve ailede kadının her zorluk ve şiddete karşı dayanması ve sessiz kalması ifade edilmiştir.
Vaad edilen mutluluğu istiyorum!	Evlilik öncesi ailesi ve dünür tarafından vaat edilmiş ama yerine getirilmemiş mutluluk.

Öznenin Konumu

Bu araştırmadaki kamu spotunda özne Oğuloy karakteridir. Spotta öznenin konumu üç ana başlıkta ele alınmıştır. İlki kadınların genç kızların ailesi tarafından baskı ve psikolojik şiddete maruz kalmalarıdır. Ailede kız çocuğu doğmakta ama baba erkek çocuk istediği için 'Yine kız mı?' söylemi ile memnuniyetsizliğini dile getirmektedir. Ayrıca kız çocuğuna erkek çocuk anlamı ifade eden 'Oğulay' adı verilmektedir. Bu bağlamda Oğuloy ailedeki istenmeyen kız çocuklarını temsil etmektedir. Oğuloy 17 yaşına gelmiş ve üniversite okumayı hayal etmektedir. Ama Oğuloy'u erken yaşta ailesi evlilik için zorlamakta ve kendi isteğine karşın aile isteği uğruna hayallerinden vaz geçerek evlenmektedir ve bu şekilde toplumdaki çocuk gelin olan kızları temsil etmektedir.

İkincisi ise kadına olan şiddet artık koca evinde devam etmektedir. Gelin toplumda geleneksel basmakalıba göre hizmetçi konumundadır. Evdeki tüm işleri yapmaktan sorumlu tutulur ve buna ek olarak da erkeğin gönlünü almak için de onun sevdiği yemekleri yapmakla yükümlüdür. Spottaki 'Gelin yemek hazır mı?', 'Kadının yeri mutfakta!', 'Kadın kocasının hizmetini yapması lazım' cümleleri ile gelinin hem evdeki hem de toplumdaki konumu ifade edilmektedir. Oğulay burada toplumdaki aile içinde evlilik sonrası şiddet gören gelinleri temsil etmektedir.

Üçüncü bir başlık da toplumdaki kadınlara ve genç kızlara verilmiş olan kimliklerdir. Spotta teyze 'Eğer şimdi evlenmezsen evde kalırsın' diyerek aile dışında kız çocuklarına yapılan akraba baskısını ve psikolojik şiddeti göstermektedir. Yine bir başka dış ses de 'Evlenmek bu mutluluktur' cümlesiyle kızların mutluluğunun sadece evlenmek ile mümkün olduğunu ifade etmektedir. 'Kadın kocası ile kadındır' söylemi ise kadın kimliği ve kadının gerçek kadın birey oluşu evlilik sonrası kocası ile tamamlanacak olduğunu yansıtılmaktadır. Buna ek olarak da ailenin yaşlı bireylerinin de bu duruma uzak kalmadıklarını, yaşlılıklarını neden göstererek evlilik üzerinde baskı kurdukları da 'Düğününü görmek için sabırsızlanıyorum yavrum' söylemi ile verilmiştir. Spotta dış sesler ile verilen bu söylemler teyze, nine, hala ve diğer kişilerin üzerinden toplum bireylerini ifade etmekten, Oğuloy ise toplum tarafından kadınlara biçilen kimlik ile yaşamak zorunda kalan kadın ve genç kızları temsil etmektedir.

Sonuç

Şiddet ve kadına yönelik şiddet olayları başta dünyada olmak üzere Özbekistan'da da toplumdaki en önemli sorunlardan biri olarak görülmektedir. Ayrıca şiddet olayları bu insan haklarının ihlalidir. Diğer taraftan hem devlet kurumları hem de STK ve dernekler tarafından kadına yönelik şiddet konusunda kampanyalar, farkındalık ve kamuoyu oluşturan programlar, afişler, medya çalışmaları, kısa filmler ve kamu spotları hazırlanmakta ve izleyicilere sunulmaktadır. Ama buna rağmen hala bu tür olaylar gündemde yer almakta ve önemli bir sosyal sorun olarak devam etmektedir. Ayrıca son 5 yılda Özbekistan Cumhuriyeti Aile ve Kadın Komitesi tarafından kadına yönelik şiddete karşı birçok çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri 2019 senesinde şiddete maruz kalan kadın veya çocuk için 'Koruma Kararı'nın çıkartılmış olmasıdır. Bu karar kapsamında şiddete maruz kalanlar için acil çağrı merkezi faaliyete başlamış,

kadın rehabilitasyon merkezleri kurulmuş ve sokakta tacize uğrayan kadınlar için ise 'CallUmida' sosyal sorumluluk projesi başlatılmıştır.

Kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı yapılan çalışmaların ana temalarının kadınların toplumdaki sosyal ve ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, mesleki eğitimlerin kazandırılması ve eğitim konusunda daha destekleyici proje ve programların yapılması oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca kadınların toplumdaki ve ailedeki geleneksel basmakalıp olarak devam etmekte olan olgularının değiştirilmesi ve yok edilmesi adına aile içi eğitimler, aile bireylerinin rollerinin tanımlanması, aile içinde birlikte geçirilen vakitlerin faydalı olarak değerlendirilmesi, aile içi iletişimin sağlıklı bir atmosfere dönüştürülmesi, bireylerin sorumluluklarının tanımlanması ve buna uygun olarak iş bölümlerinin gerçekleştirilmesi konularında çalışmaların yaygın olarak yapılması, aile içi şiddetin önlenmesinde faydalı olacak düzlemler olarak görülmektedir.

Kamu spotunun temel amaçları izleyiciye bilgi vermek, toplumda kamuoyu oluşturmak veya farkındalık yaratmaktır. Bu çalışmada söylem analizi yapılmak üzere ele alınan 'Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz' adlı kamu spotunun ana teması kadına yönelik yapılan şiddetin bir çeşidi olan aile içi şiddet ve çocuk gelin konularıdır. Ayrıca cinsiyet eşitsizliği, toplum tarafından kadına biçilen roller ve geleneksel basmakalıp değerleri de kendi içinde barındırmaktadır. Bazen de kamu spotları iktidar tarafından vatandaşları kendi politika yönetimlerine uygun olarak yönetilmesi adına ideolojilerini yansıtan medya aracı olarak da kullanılmaktadır. Kamu spotları içerik olarak nasihat eden, toplumsal bir sorunu görünür kılan, destek veren veya çözüm üreten ve bu sorunlara duyarlılığını gösteren konuları içermektedir. Bu kapsamda çalışmada Özbekistan Cumhuriyeti Gençlik Politikası ve Spor Bakanlığı bünyesindeki Özbekistan Gençlik Birliği teşkilatı tarafından kadına yönelik şiddet temasında hazırlanmış 'Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz' adlı kamu spotu eleştirel söylem analizi ile değerlendirilmiş ve içerik olarak kadına yönelik şiddet temasını nasıl ele aldığına bağlı olarak barındırdığı kodlar, görüntüler ve dış seslerin analizi yapılmıştır.

Değerlendirme sonucunda kamu spotundaki kodlar, görüntüler ve dış sesler toplumda hala devam etmekte olan eski basmakalıp adetlerden biri olan çocuk gelin ve aile içi şiddet konularını ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra kız çocukları doğduğunda ailede bir utanç olması ve hala babalar tarafından kız çocuklarının pek istenmediği mesajı da verilmiştir. Görüntüler ile birlikte geleneksel bir aile yapısında kadınların baba evinden aile içi şiddete maruz kaldıkları ve bu şiddetin sonrasında koca evinde koca ve kaynana tarafından devam ettirildiği ve buna ek olarak da bir de akraba ve toplum tarafından da baskı ve şiddete maruz kaldığı gösterilmiştir. Dış sesler aracılığıyla ise kadının hiçbir söz hakkı olmadığı hatta olan hayalleri bile bastırılarak, onun yerine gelin, hizmetçi ve ev hanımı kimliklerinin biçildiği ifade edilmiştir. Spotun sonunda ekrana çıkan 'Beni de duy!' yazısı aracılığıyla iktidar bu tür şiddete maruz kalan genç kızların ve kadınların seslerini duyurması gerektiği, onların susmamaları gerektiği ve bu konuda devletin de kayıtsız olmadığını ve bu tür şiddet mağdurlarına destek çıkacağı mesajını iletmektedir. Spotta olay örgüsü dram içerikli olsa da devletin bu tür konulara eleştirel baktığını ve kayıtsız kalırsa nice genç kız ve kadınların hayatlarının mutsuz bir son bulacakları mesajı verilmektedir. Dolayısıyla bu spotun özel olarak 'Taşkent Gençlik Forumu-2020' için hazırlanması, gençler arasında aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddete karşı mücadele etme konusunda kamuoyu oluşturma ve farkındalık yaratmayı amaçlamış olması ile önem arz etmektedir. Zira Özbekistan nüfusunun %70'e yakını gençler oluşturmaktadır.

Bu çalışmada değerlendirmek üzere analizi yapılan 'Cinsiyet Eşitsizliğine Kayıtsız Kalmıyoruz' ana tema kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet, cinsiyet eşitsizliği ve çocuk gelin temaları olmuştur. Ayrıca spottaki özne Oğuloy'un konumu bu tür şiddete maruz kalan kadınları temsil etmektedir. Kamu spotları şiddete karşı mücadele etmede, kitlelerde bilinç oluşturma ve etki yaratmada önemli kitle iletişim araçlarından biridir. Buna bağlı olarak öncesinden önleyici ve farkındalık oluşturan kamu spotlarının yaygınlaşmasına ve izletilmesine ihtiyaç duyulduğu öne sürülebilir.

Kaynakça

- 2025., A. S. (2022). Our National Plan For A Family-Friendly. <https://www.msf.gov.sg/Documents/MFF%202025%20Plan.pdf>.
- Acar, Z. (2013). solgazetebakis.net. <http://solgazetebakis.net/2013-hazirantemmuz/kamuspotlari/kamu-sp>.
- Akgül, A., & Uğurlu, Ö. (2021). Kadına Yönelik Şiddetin, Şiddeti Uygulayan ve Mekân Bağlamında İncelenmesi: Katledilmiş Kadınlar Örneği. TMMOB Şehir Plancıları Odası, 128-140.
- Akıncı Çötök, N. (2015). Toplumsal cinsiyet rolü dâhilinde kadına şiddet olgusuna karşı kadın algısı. International Journal of Social Sciences and Education Research 1 (3), 778-790.
- Akıncı Çötök, N. (2016). Şiddeti Anlamada Temel Dinamikler: Şiddetin SosyoPsikolojik Arkeolojisi. II. Uluslararası Disiplinlerarası Kadın Araştırmaları Kongresi Bildiriler kitabı, 11-13 Aralık, 31-39.
- Akıntürk, T., & Ateş, D. (2016). Türk Medeni Hukuku – Aile Hukuku, II. Cilt, 18. Bası. Ankara.
- Akova, S. (2017). Sigarayı Bırak, Hayatı Bırakma Sloganlı Kamu Spotları Örneklemelerinin Alımlama Analizi Yöntemi İle İncelenmesi. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(2), 15-36.
- Alimov, S. (2023). Ayollarga Nisbatan Zo'Ravonlikning Oldini Olishda Kompleks Tizimli Yondashuv: Xalqaro Tajriba. Academic Research in Educational Science 4, 436-446.
- Altıparmak, İ. (2015). Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede ŞÖNİM'lerin rolü: Ankara örneği. International Journal of Social Science, 36, 449-464.
- Arendt, H. (1996). Şiddet Üzerine. Cogito, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 6-7, 7-23.
- Arslan Öncü, G. (2012). Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede Bir Enstrüman Olarak Kadınlara Karşı Her Biçimiyle Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi. 2. Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali, Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılık, İstanbul, 35-51.
- Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu. (2002). <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=280915>, 23.03.2017.
- Ayan, S. (2004). Evlilik Birliğinin Korunması, 1. Basım. Ankara.
- Balta Peltekoğlu, F. (2012). Halkla İlişkiler Nedir?. İstanbul: Beta Yayınları.
- Bölükbaşı, Ö. (2005). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması. Ankara.
- Bora, A. (2012). Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık. K. Çayır, K. & M. Ayan Ceyhan (Der.), Ayrımcılık: Çok boyutlu yaklaşımlar içinde. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 1-14.
- Bora, A., & İnce, Ş. (2021). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HUKSAM), 229.
- Bütün, M., Selçuk, M., Akadal, E., & Gülseçen, S. (2018). Kamu spotlarının etkililiği üzerine bir araştırma. Selçuk İletişim, 11(2), 273-291.
- Charlene, L., KIMES, & Leigh Ann. (1999). The Social Construction of Violence: The Case of Sexual. Personality and Social Psychology Review, 238.
- Connell, R. (1992 - 2005). Masculinities. Berkeley: University of California Press.
- Demirkır Ünlü, M. (2013). Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet. İstanbul Sözleşmesi'nin Ulusal Hukuk Açısından Değerlendirilmesi, 73.
- Ediz, A., & İtan, Ş. (2017). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması. TBB dergisi, 397-410.
- Fromm, E. (1993). İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri, çev: Şükrü Alpagut. İstanbul: Payel

Yayınları.

- Gittins, D. (2011). Aile Sorguluyor, (Çev. Tuna Erdem), 2. Bası. İstanbul.
- Komisyonu, T. A. (2006). Araştırma Komisyonu Raporu. Ankara.
- Korkut Owen, F., & Owen, D. (2008). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara.
- Kun.uz. (2023, Aprel 11, <https://kun.uz/uz/news/2023/04/11/zoravonlikka-qarshitarixiy-qonun-asosiy-yangiliklar>). Zo'rvonlikka qarshi tarixiy qonun. Asosiy yangiliklar. Toshkent, Toshkent shahar, O'zbekiston.
- Kuyucu, N. (2014). AİHM İçtihadında Ayrımcılık Yasası Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet. Ankara.
- Moroğlu, N. (2013). Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler. Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul, 27-39.
- Nurullox, S. (2023, Aprel 6, <https://www.gazeta.uz/oz/2023/04/06/khorezm-15/>). Xorazmda 11 kishi zo'rlagani aytilgan 15 yoshli qizning qarindoshi voqea tafsilotlarini so'zlab berdi. Xorazm, Yangiariq, O'zbekiston.
- Oakley, A. (1972). Sex, gender and society. . England: Gower Publishing Company Limited.
- Özdamar, D. (2012). Türk Kadın Hukuku Mevzuatı. 2. Bası, Ankara, 707 ve 830.
- Öztünç, M. (2017). Kadına Yönelik Şiddetin Yerel Basında Temsili (Sakarya İli Örneği) Doktora Tezi.
- Öztünç, M. (2018). Sakarya Yerel Basınında Çıkan Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Farklı Boyutlardan İncelenmesi. Turkish Studies Social Sciences, 971-984.
- Qosimova, N., & Alimova, N. (2022). Gender and Media. Tashkent: O'zbekiston Jahon Tillari Universiteti.
- Sarı, K. (2010). Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara.
- Sultonova, A. (2022). YANGI O'ZBEKISTONDA AYOLLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH BO'YICHA XALQARO HARAKATNING TARIXIY TARAQQIYOTI. Current Issues of Social Sciences and Humanities NUU Conference 2, 920-929.
- Uygur, G., & Çağlar Gürgöy, İ. (2014). Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları. Kadınların ve Kız Çocuklarının, Ankara, 11.
- Yetişer, B. (2021). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Konusunu İçeren Medya Yayınlarının İçerik Analizi İle İncelenmesi. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 60-97.

EXTENDED ABSTRACT

"This study analyses the public service advertisement called 'We Are Not Indifferent to Gender Inequality', prepared by the Uzbekistan Youth Union under the Ministry of Youth Policy and Sports of the Republic of Uzbekistan, through the discourse analysis method. Discourse analysis is a method that has the feature of reproducing, changing and transforming discourses in texts. We used Van Dijk's micro analysis method to analyse this public service advertisement." The reason for this is that this method is based on class, ethnicity, race, gender, etc. is to reveal with examples how all social differences are established as differences and hierarchies within the discourse.

For the study, the spot in question was chosen to be analyzed with the deliberate sampling method, since it contains direct themes and attractive qualities among the public service announcements from the visual materials. In addition, the definition of the concept of violence and its theoretical framework are also mentioned in the study. According to this definition, violence is an action performed by force and coercion, which includes physical, sexual, psychological and verbal types, which is used against individuals and groups and is carried out in many areas. There are different types of violence, such as economic, physical, sexual, psychological, and recent digital violence. The main causes of violence are seen as social, psychological and biological. In addition, today, the place where violence is committed the most is seen as domestic violence. Violence against women in the family stems from men's desire to establish authority over women, gender policies and the mentality that men are superior to. Generally, violence against women in the family is gender-based, acts that aim to exert pressure and dominance on women, include threats, coercion, control, and exert physical, sexual, economic, verbal and psychological pressure.

Today, many legal adaptations and studies are carried out in the field of women's rights and violence against women in the world, especially in Uzbekistan. It is the 'United Nations Declaration on the Elimination of Violence Against Women' adopted by the United Nations General Assembly in 1993, which is a pioneer in the field of violence against women and is included in the texts that follow. In Singapore, 2022 has been named the "Singapore Year of the Family" and the national program 2025- "A Singapore Made For Families 2025" has been adopted. In Uzbekistan, on September 2, 2019, the law "On securing equal rights and opportunities for women and men" and "Protection of women from oppression and violence" was adopted. In Uzbekistan, on April 6, 2023, the Senate of Uzbekistan approved the law on the protection of children and women from violence.

In Uzbekistan, many media studies have been carried out along with legal adaptations. The most effective of these are public service announcements. In Uzbekistan, 'We Are Against Violence Against Women', 'Don't Hide! Violence should not be a secret', 'We Are Against Violence', 'We Psychologists from Uzbekistan are Against Violence' and 'We Are Not Indifferent to Gender Inequality' are public service ads. In this study, a public service announcement about 'We Are Not Indifferent to Gender Inequality' was selected for analysis. This public spotlight was prepared in 2020 by the Uzbekistan Youth Union under the Ministry of Youth Policy and Sports of the Republic of Uzbekistan, and discussed the issues of gender inequality, neglect of women's rights, preventing girls from studying and child brides in Uzbekistan. The 'We Are Not Indifferent to Gender Inequality' public spot addressing the issue of violence against women, which is one of the most injured themes both in the world and in the society of Uzbekistan, was screened at the Youth Festival in Uzbekistan and played an active role in creating awareness and public opinion.

As a result of the evaluation, the codes, images and external voices in the public service advertisement revealed the child bride and domestic violence, which is one of the old stereotypes still continuing in the society. The main theme of the public service ad was violence against women, domestic violence, gender inequality and child bride. In addition, the position of the subject Oğuloy in the spotlight represents women who are exposed to this type of violence. Public service advertisements are important mass media tools in the fight against violence, creating awareness and creating an impact in the masses. Accordingly, there is a need for the dissemination and monitoring of preventive and awareness-raising public service announcements.